

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หากพิจารณาการใช้ภาษาของประชากรไทยทั่วประเทศจะพบว่า 83 % ของประชากรทั้งหมด พูดภาษาตระกูลไต นั่นคือ 25 % จะพูดภาษาประจำชาติไทย (ภาษาไทยกลาง) 31 % พูดภาษาไทยถิ่นลาว 20 % พูดภาษาไทยถิ่นเหนือ และ 7 % พูดภาษาไทยถิ่นของชนกลุ่มน้อยต่างๆ 16 ภาษา ส่วนที่เหลือ 17 % พูดภาษาที่มาจากภาษาตระกูลอื่น เช่น ภาษามาล, ม้ง, เขมร, จีน, เวียดนาม และอินเดีย (Cohen, 1991 อ้างถึงในบุญบง ดันติวงศ์, 2541)

เนื่องจากคนไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ ใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ในยุคสมัยหนึ่งการเรียนรู้ภาษาไทยกลางจึงเป็นการสร้างความเป็นหนึ่งของคนในชาติ การเรียนการสอนในโรงเรียนมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเฉพาะภาษาไทยกลางในการสื่อสาร ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาถิ่นของเด็กมิได้อยู่ในหลักสูตรและการเรียนการสอนในโรงเรียน

แต่เมื่อเวลาผ่านไปนักการศึกษาเริ่มพบหลักฐานที่บ่งชี้ว่า การใช้ภาษาไทยกลางซึ่งไม่ใช่ภาษาในชีวิตประจำวันของเด็กเป็นสื่อการเรียนรู้ มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ จากข้อสังเกตในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย (2535) ซึ่งคณะผู้วิจัยของภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามโครงการวิจัยแม่บทเรื่อง “ การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย : รูปแบบสำหรับการศึกษปฐมวัย ” ประการแรกพบว่า พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินด้วยแบบวัดพัฒนาการเด็ก Thai Development Screening Test (TDST) ต่ำกว่าความสามารถที่สังเกตได้จากสถานการณ์จริง ประการที่สองเด็กที่เรียนรู้ภาษาไทยกลางในโรงเรียนมักไม่พูดในสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาไทยกลาง แต่พูดได้คล่องถ้าได้ใช้ภาษาไทยถิ่น และประการที่สามเด็กแสดงท่าทางคับข้องใจที่สื่อสารด้วยภาษาไทยกลางไม่ได้ ข้อสังเกตดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าภาษาไทยกลางมีข้อจำกัดในฐานะสื่อกลางของการเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก

ดังนั้นภาษาซึ่งเด็กใช้ที่บ้านกับภาษามาตรฐานการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่มีความแตกต่างกันจึงมีอิทธิพลต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก กล่าวคือส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์จิตใจของเด็ก (บุญบง ดันติวงศ์, 2541)

ความจริงแล้วภาษาทุกภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความเหมาะสมในตัวเอง ทั้งในด้านสถานที่ เหตุการณ์ และสภาพแวดล้อม ฯลฯ ในกรณีของภาษาไทยกลาง ถือว่ามีความสำคัญกับคนไทยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อราชการของ

ประเทศ เป็นภาษาที่สามารถเชื่อมโยงภาคต่างๆ ของประเทศเข้าด้วยกัน เป็นภาษาที่ให้ความเข้าใจที่ตรงกัน ในขณะที่ด้วยกันภาษาไทยถิ่นเหนือนั้นก็เป็นภาษาที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในภาคเหนือ และผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของชนชาวเหนือมาเป็นเวลานานนับแต่บรรพบุรุษมาจนถึงยุคปัจจุบัน และกำลังจะสืบทอดไปยังคนรุ่นใหม่ๆ ที่จะเป็นเยาวชนและเด็กๆ ของท้องถิ่นภาคเหนือต่อไป

เด็กในภาคเหนือเป็นเด็กที่อยู่ในบริบทสังคมสองภาษาก็คือ เด็กมีภาษาถิ่นภาคเหนือเป็นภาษาแม่หรือภาษาแรกที่เด็กเรียนรู้และใช้ที่บ้านและต้องมารับรู้และเรียนรู้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สองที่โรงเรียนเช่นเดียวกับเด็กที่ต้องเรียนรู้ภาษาที่สองอื่นๆ ซึ่งจากผลการศึกษาของ ทรุชญา นิลวิเชียร (2535) ได้ให้ความหมายเด็กที่เรียนรู้ภาษาที่สองไว้ว่า เป็นเด็กที่มีภาษาแม่หรือภาษาของเชื้อชาติคนเป็นภาษาแรกที่เด็กเรียนรู้ และต้องมาเรียนภาษาอื่นที่แตกต่างจากภาษาแม่เป็นภาษาที่สอง เช่น เด็กอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องใช้ภาษาอินเดียที่บ้านและต้องเรียนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่สองในโรงเรียน เด็กวัย 3-5 ขวบอยู่ในช่วงที่มีพัฒนาการทางการพูด ควบคู่ไปกับการมีพัฒนาการด้านอื่นๆ และเป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียนเป็นครั้งแรก นับเป็นจุดเริ่มต้นที่เด็กอนุบาลภาคเหนือเข้าสู่สังคมที่มีบริบทสองภาษา และการพัฒนาทางภาษาอย่างเป็นระบบในโรงเรียนได้เริ่มขึ้น ตามหลักพัฒนาการของเด็กนั้น การพัฒนาภาษาของเด็กที่ใช้สองภาษานั้นเริ่มด้วยระบบเสียงระบบเดียว ถ้าภาษาใดเด่นกว่า ความชัดเจนของเสียงพูดจะคล้ายคลึงกับภาษาที่เด่น ต่อมาเด็กมีการประสมประสานของคำศัพท์และโครงสร้างของทั้งสองภาษา และหลังจากนั้นเด็กจะแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งได้อย่างอัตโนมัติ และถ้ามีปฏิสัมพันธ์อยู่ในแวดวงของสองภาษาตลอดเวลาการพัฒนาทั้งสองภาษาจะคงที่ควบคู่กันไป แต่ถ้าได้มีปฏิสัมพันธ์ในภาษาใดภาษาหนึ่งมากกว่าหรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะภาษาเดียว หลังจากนั้นเด็กจะกลายเป็นเด็กที่พัฒนาภาษาเดียวในที่สุด (พิณทิพย์ ทวยเจริญ, 2539)

เนื่องจากสภาวะปัจจุบันที่การศึกษาในโรงเรียนให้ความสำคัญเฉพาะภาษาไทยกลาง ซึ่งเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กท้องถิ่นภาคเหนือเพียงภาษาเดียว ส่งผลให้ภาษาถิ่นเหนือซึ่งเป็นภาษาแม่ของเด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบควบคู่ไปพร้อมๆ กับการพัฒนาภาษาไทยกลางซึ่งเป็นภาษาที่สองของเด็กในบริบทสองภาษาตลอดเวลา สภาวะดังกล่าวก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเด็กโดยตรงคั้งที่ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2538) ได้ศึกษาและกล่าวถึงข้อเสียจากสภาวะการศึกษาดังกล่าวว่าเป็นการทำลายโอกาสของเด็กที่เติบโตในสังคมสองภาษา ในการได้เรียนรู้ทั้งสองภาษาในเวลาพร้อมๆ กัน ทำให้เด็กสูญเสียโอกาส ไม่ว่าจะเป็นเด็กในครอบครัว “คนเมือง” (ชาวเมืองเหนือแต่กำเนิด) หรือครอบครัวผสมหรือครอบครัวที่มาจากถิ่นอื่น สังคมที่มีคนพูดสองภาษา จะผลักดันให้

เด็กต้องเรียนรู้และเข้าใจทั้งสองภาษาไปโดยธรรมชาติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจ และเคารพ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อันเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ อีกประการ หนึ่งคือ ทำให้เด็กไม่ได้พัฒนาสมองในการเรียนรู้ความหลากหลายทางภาษาต่างๆ ที่ภาษาเป็น เครื่องมือการเรียนรู้โดยธรรมชาติ สภาวะดังกล่าวยังเป็นปัญหาที่ทำให้เด็กเกิดความล้มเหลวใน การเรียนวิชาภาษาไทยของเด็กสองภาษาด้วย ดังผลการศึกษาของโกวิท วรพิพัฒน์ (2536) ที่สรุป ว่าประมาณ 93% ของปัญหาที่ทำให้เด็กสองภาษาในภาคอีสานและภาคใต้เกิดความล้มเหลวใน การเรียนวิชาภาษาไทยมีสาเหตุเนื่องมาจากเด็กคุ้นเคยกับการใช้ภาษาถิ่นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวันมากกว่าการใช้ภาษาไทยกลาง และเมื่อเด็กมาอยู่ในโรงเรียน ครูใช้ภาษาไทยกลางใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เด็กไม่เข้าใจในหลักของการใช้ภาษาและคำศัพท์ต่าง ๆ ใน ภาษากลาง จึงทำให้เด็กไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทางภาษา ซึ่งทางโรงเรียนควรจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาถิ่นที่เด็กคุ้นเคยเป็นภาษาแรกและใช้ภาษาไทยกลางเป็น ภาษาที่สอง โดยใช้ควบคู่กันไปในชีวิตประจำวันของการเรียนการสอนจึงจะทำให้เด็กมีความ พร้อมทางด้านภาษาและเรียนรู้ภาษาได้เร็วขึ้น

ผลการศึกษาข้างต้นตรงกับการศึกษาของ จิระภา กัมธียรภรณ์ (2532) ซึ่งกล่าวว่า การจัด การศึกษาให้แก่เด็กที่พูดสองภาษานั้นควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก สภาพแวดล้อมทางภาษา โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวก่อน และควรจัดประสบการณ์ให้เด็กที่พูดสอง ภาษานั้นได้ใช้ภาษาถิ่นที่เด็กใช้อยู่ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาแรกในการเรียนการสอน จึงจะทำให้ เด็กมีความพร้อม และเรียนรู้ภาษาได้เร็วขึ้น การศึกษาดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับคำอธิบายเรื่อง พัฒนาการทางภาษาของเด็กสองภาษาของ แลมเบิร์ต (Lambert, 1977) ที่เรียกว่า โมเดลการเรียนรู้ สองภาษาแบบการลดในเด็กที่รู้สองภาษา (Subtractive Bilinguals Model) ซึ่งสรุปได้ว่าหาก นโยบายการศึกษาของชาติเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาหลักของชาติที่ตนอาศัยอยู่ และแรง กกดดันทางภาษาในสังคมรูปแบบต่างๆ บีบบังคับให้เด็กที่มีสองภาษาต้องละทิ้งภาษาประจำ เชื้อชาติของตน (ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่ง) เพื่อมาเรียนภาษาที่สองซึ่งเป็นภาษาของชาติที่ตน อาศัยอยู่ ความสามารถทางภาษาของเด็กจะปรากฏออกมาในลักษณะของการลบความรู้ภาษาและ วัฒนธรรมประจำเชื้อชาติของตนออกไปเสียและนำความรู้อื่นเข้ามาแทนที่ กล่าวคือในกรณีนี้ ภาษาที่หนึ่งของเด็ก ซึ่งเด็กใช้ที่บ้านหรือในชุมชนไม่ได้เป็นภาษาที่มีอิทธิพลต่อส่วนรวม ในที่นี้ หมายถึงภาษาที่หนึ่งของเด็กไม่ได้ถูกนำไปใช้ในชีวิตจริงที่โรงเรียน ทักษะทางภาษาในภาษาที่ หนึ่งของเด็กนั้นจะไม่ได้รับการพัฒนาไปด้วย แม้ว่าเด็กจะใช้ภาษานั้นที่บ้านและในชุมชนก็ตาม แต่ตรงกันข้ามการพัฒนาภาษาอย่างมีระบบนั้นกลับเกิดขึ้นในการใช้ภาษาที่สองซึ่งถูกใช้ใน

โรงเรียน และในกรณีนี้ไม่เพียงแต่จะมีการแข่งขันระหว่างภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองเท่านั้น ภาษาที่สองยังถูกมองว่ามีความสำคัญในการที่จะใช้แทนการสื่อสารในภาษาที่หนึ่งอีกด้วย ข้อจำกัดนี้นำไปสู่ความเสียเปรียบทางสติปัญญา และกลายเป็นความบกพร่องทางด้านภาษาของเด็ก ในที่สุด (วรวรรณ เหมชะญาติ, 2541)

จากการศึกษาของ ฮากูตะ (Hakuta, 1986) สรุปได้ว่าการมุ่งศึกษาวิธีช่วยให้เด็กอนุบาลพัฒนาภาษาที่ใช้ที่โรงเรียน ไม่ควรนำภาษาที่ใช้ที่โรงเรียนเข้ามาแทนที่ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นของเด็ก เพราะหากการเรียนรู้ภาษาในระดับอนุบาล หมายถึง การสูญเสียภาษาแม่หรือภาษาถิ่นแล้ว กระบวนการนี้จะเป็นการทำลายความสำเร็จในอนาคตของเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน แต่ควรส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาความสามารถในการใช้ทั้งสองภาษา ตั้งแต่อายุน้อย เพราะถือว่าเป็นประโยชน์แก่เด็กทั้งด้านความยืดหยุ่นทางความคิดและสังคมซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก (Developmentally Appropriate Practice) The National Association for the Education of Young Children (NAEYC) ได้ย้ำถึงความรับผิดชอบของนักการศึกษาปฐมวัยว่า ในการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องให้โอกาสที่หลากหลายกับเด็กที่จะเรียนรู้และใช้ภาษา และระบุว่าพัฒนาการทางภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งมีพัฒนาการตามลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่นๆ และเกิดขึ้นควบคู่และมีอิทธิพลกับพัฒนาการด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย (Bredenkamp, 1997) ทฤษฎีและแนวปฏิบัติดังกล่าวในสังคมตะวันตกสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของไทยดังจะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงหลักการและความมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติข้อ 3. ไว้ว่า “การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ และการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ หรือจากภายนอกชุมชน จะต้องประสานควบคู่ไปกับความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญา ภาษา และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น” ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาสู่การบรรจุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ข้อ 2. ที่ว่า “เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ” ทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 และ 8 สอดคล้องและสนับสนุนโมเดลการเรียนรู้สองภาษาของเด็กแบบการเพิ่มในเด็กที่รู้สองภาษา (Additive Bilinguals Model) ของ แลมเบิร์ต (Lambert, 1977) ซึ่งสรุปว่าการพัฒนาภาษาสองภาษาของเด็กเกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าของภาษาทางสังคมและการเคารพแบบแผนการใช้ของแต่ละภาษาในสังคม

ดังนั้นภาระหน้าที่ทางการศึกษาในอนาคต จึงควรพยายามลดแรงกดดันทางภาษาในลักษณะโมเดลการเรียนรู้สองภาษาแบบการลดในเด็กที่รู้สองภาษา (Subtractive Bilinguals Model) ซึ่งกล่าวไปแล้วข้างต้น เพื่อให้เด็กสองภาษาได้รับประโยชน์จากการเพิ่มความรู้ทางภาษา

ทำให้ใช้ภาษาได้ทั้งสองภาษาและมีชีวิตอยู่ได้ทั้งในวัฒนธรรมกลาง และวัฒนธรรมถิ่นอย่างราบรื่น กล่าวคือ การศึกษาต้องพยายามทำให้ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นของเด็กยอมรับว่าภาษาทั้งสองนั้นคือ “สิ่งที่มีค่าควรแก่การเรียนรู้” และภาษาถิ่น และภาษาไทยกลาง จะช่วยเหลือนับสนุนกันไปในทางที่ดีต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การได้เปรียบทางสติปัญญา อันได้แก่การมีความยืดหยุ่นทางการเรียนรู้ (cognitive flexibility), การมีความคิดสร้างสรรค์ (creativity), และการมีความคิดหลากหลาย (divergent thought) ของเด็กที่รู้สองภาษา โดยภายใต้สภาพแวดล้อมเช่นนี้ ภาษาไทยกลาง ไม่ควรถูกนำเข้ามาเพื่อใช้แทนภาษาถิ่น ซึ่งเป็นภาษาแม่ของเด็ก แต่เด็กควรได้รับการเรียนรู้และพัฒนาทั้งสองภาษาอย่างเป็นระบบแบบแผนตามบริบทสังคม และวัฒนธรรมทางภาษา

นอกจากนี้ทฤษฎีของแลมเบิร์ต (Lambert, 1977) ยังสอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิด และสัญลักษณ์สื่อสาร ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานอันเป็นที่มาของการสอนภาษาตามแนวการสอนแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) (บุษบง ดันติวงศ์, 2536) และเป็นไปตามทฤษฎีของ ไวกอตสกี (Vygotsky, 1975) ดังสรุปว่าเนื่องจากมนุษย์เริ่มต้นจากการหล่อหลอมของสังคมก่อนที่จะพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง ภาษาจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สังคมถ่ายทอดมาสู่ตัวเด็ก ดังนั้นถ้าเด็กที่อยู่ในบริบทสองภาษาได้เรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง ด้วยวิธีและวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ผลที่ตามมาอาจก่อให้เกิดปัญหาให้กับเด็กในการที่จะเลือกใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งให้ถูกต้องตามกาลเทศะ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้เรียนรู้ภาษาทั้งสองนั้นตามวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารที่คล้ายคลึงกัน ภาษาทั้งสองภาษา ก็จะกลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีขอบเขตความคิดที่กว้างไกลยิ่งขึ้นกว่าเดิม แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวนี้ ได้รับการตรวจสอบจากงานวิจัยหลายเรื่อง ส่วนมากล้วนให้ความสำคัญต่อการใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของเด็กทั้งสิ้น เช่น การศึกษาของ ไทรอิก (Troike, 1984) ซึ่งศึกษาเด็กชาวสวีเดน ผู้ซึ่งมีความสามารถในการใช้ภาษาที่หนึ่งได้ดี และเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่สองในชั้นเด็กเล็ก ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบเด็กกลุ่มนี้กับเด็กกลุ่มที่รู้ภาษาสวีเดนเพียงภาษาเดียวพบว่าเด็กที่รู้สองภาษามีพัฒนาการทางภาษาที่หนึ่ง ได้ดีกว่าเด็กที่เรียนแต่ภาษาที่หนึ่งเพียงภาษาเดียว ทั้งนี้เพราะเมื่อภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่สองของเด็กมีการพัฒนา ภาษาสวีเดนซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่งของเด็กก็พัฒนาขึ้นตามไปด้วย

การศึกษาของ ฮาเมอร์และบลานซ์ (Hamers and Blance, 1989 อ้างถึงใน วรวรรณ เหมชะญาติ, 2541) ซึ่งได้จัดตั้งโปรแกรมในโรงเรียนอนุบาลคาปินไทรา (Capintiera Preschool Program) ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาเด็กสองกลุ่ม ที่พูดภาษาสเปนเป็นภาษาแม่และมีความพร้อมทางการเรียนต่ำกว่าเด็กที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ในการวิจัยเรื่องนี้

การเรียนการสอนในเด็กกลุ่มที่หนึ่งเน้นแต่ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่สอง เป็นสำคัญ ในขณะที่เด็กกลุ่มที่สองนั้น มีภาษา สเปนเป็นภาษาแม่ และได้เรียนภาษาสเปนควบคู่กับภาษาอังกฤษ ผลปรากฏว่าเด็กกลุ่มที่สองมีความพร้อมทางการเรียนที่ดีขึ้น และมีความสามารถทางการใช้ภาษา ทั้งสองดีกว่ากลุ่มที่หนึ่ง

ผลการศึกษาค้นคว้าที่เรียนรู้สองภาษาพร้อมกันของเลฟ โพลด์ พาฟโลวิทซ์ และรอนยัท (Leopold Paflovitce and Ronyut อ้างถึงใน พิณทิพย์ ทวยเจริญ, 2539) ซึ่งได้ศึกษาการเรียนรู้อสองภาษาพร้อมกันของลูกตนเองเป็นเวลานานและต่างก็แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้อสองภาษาพร้อมกันในวัยเด็กนั้นไม่ได้ทำให้พัฒนาการทางภาษาของเด็กเข้าไปแต่อย่างใด แต่กลับเป็นผลดีต่อตัวเด็ก กล่าวคือ การเรียนรู้หลายๆ ภาษาเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้สมองทำงานและเกิดการพัฒนา สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดตัวไปตลอดชีวิต สามารถรับรู้ข่าวสารมากขึ้น รู้จักสังคมหลายๆ ด้านและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงยิ่งกว่าคนรู้ภาษาเดียวหลายๆ เท่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ มีไดน่า และ เอสคามิลลา (Medina and Escamilla, 1992) ซึ่งได้จัดตั้งโปรแกรม Maintenance Bilingual Education Program (MBE) ซึ่งเป็นโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กที่รู้สองภาษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้ภาษาแม่ของเด็กในการเรียนการสอนให้มากที่สุด บวกกับการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ในการเรียนการสอนแต่ละปี ผลปรากฏว่าโปรแกรมนี้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการสอนภาษาอังกฤษกับเด็กที่พูดภาษาสเปนอย่างคล่องแคล่ว งานวิจัยนี้เป็นไปตามแนวคิดของแลมเบิร์ต (Lambert, 1977) ที่ว่าความสามารถในการเป็นเจ้าของภาษาภาษาหนึ่งสามารถนำมาซึ่งความสำเร็จทางภาษาอีกภาษาหนึ่งได้ ถ้าการเรียนรู้ภาษามีลักษณะของการพึ่งพากันทางภาษา (bi-directional)

จากการศึกษาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้อสองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือแก่เด็กวัยอนุบาล บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ถ้าเด็กได้เรียนรู้ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นเหนืออย่างเท่าเทียมกัน และเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่เหมือนกันคือสามารถพูดสองภาษานี้ได้อย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน และสื่อความหมายได้ตามต้องการ จาก กิจกรรมการเรียนรู้อสองภาษาที่หลากหลาย เช่น การเล่านิทาน, การสนทนา, การร้องเพลง, การพูดคำคล้องจอง เป็นต้น โดยใช้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือที่ละภาษาตามบริบทจริงในการใช้ภาษานั้นๆ เช่น กิจกรรมเล่านิทาน เมื่อเรื่องที่เล่ามาจากท้องถิ่นก็ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือ หรือเมื่อการเรียนรู้ออกสู่ชุมชน เช่น ตลาด ก็ใช้ภาษาตามสถานการณ์จริง มีกิจกรรมในและนอกห้องเรียน ทั้งที่โรงเรียน ชุมชน และที่บ้าน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ทางภาษา

ของเด็กด้วย เป็นการนำภาษาทั้งสองในชีวิตจริงเข้าสู่การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงคาดว่างานวิจัยนี้จะช่วยให้ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กอนุบาลให้สูงขึ้นและทำให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้มากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างและทดลองใช้โปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ ด้านการสื่อความหมาย ความชัดเจนในการออกเสียง และความคล่องในการพูด ให้แก่เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กอายุ 3-5 ปี ที่อยู่ในบริบทสังคม สองภาษา และเริ่มเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านแม่ตะมาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
2. งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ แก่เด็กวัยอนุบาล โดยมุ่งจัดการเรียนการสอนสองภาษา เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นเหนือ ด้านความคล่อง ความชัดเจนในการออกเสียง และการสื่อความหมาย
3. การทดลองใช้โปรแกรมฯ ใช้ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา(12 สัปดาห์) คือ ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542

ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อให้ได้ถ้อยคำและข้อความที่แสดงความสามารถทางการพูดตามความมุ่งหมายในการสื่อสารและตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ตรงตามสภาพจริง กำหนดเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการสนทนากับเด็กเพื่อประเมินความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กทุกคนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯของการวิจัยครั้งนี้ขีดขุ่นได้ โดยคำนึงถึงความพร้อมทุกด้านของ

เด็ก และสถานการณ์ในการประเมินที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในชีวิตจริงของเด็ก

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ในบริบทภาคเหนือที่มีชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ หลายชาติหลายภาษาอยู่รวมในชุมชนเดียวกัน การวิจัยนี้ไม่สามารถทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากได้ เนื่องจากต้องการศึกษาความสามารถในการพูดของเด็กที่ภาษาแรกของเด็กเป็นภาษาไทยถิ่นเหนือเพียงภาษาเดียว
2. เนื่องจากการพัฒนาการพูดต้องอาศัยระยะเวลาเป็นปัจจัยพิสูจน์ความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในเรื่องความต้องการในการใช้ภาษาและสภาพแวดล้อมที่บ้าน โปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษานี้ ไม่สามารถควบคุมบริบททางภาษาของเด็กทุกคนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ให้เหมือนกันได้ทุกประการ ข้อจำกัดดังกล่าวอาจมีผลต่อความแตกต่างกันของความสามารถทางการพูดของเด็กที่เข้าร่วมในโปรแกรมฯ นี้ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา หมายถึง การจัดระบบการนำหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและการประเมินผล มาพัฒนาตามทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และการเรียนรู้สองภาษา เพื่อให้ครูใช้สอนเด็กอายุ 3-5 ปี ในภาคเหนือ ที่มีวิถีชีวิตในบริบทสังคมภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ โปรแกรมนี้ใช้ระยะเวลาการสอนตลอดภาคเรียนแรกที่เด็กเข้าโรงเรียน ผู้ที่ใช้โปรแกรมประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง และวิทยากรในชุมชน ลักษณะสำคัญคือ การใช้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือในการสื่อสารที่ละภาษาตามบริบทจริง โดยให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนของเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้สองภาษาของเด็กทั้งที่บ้าน ในชุมชน และในโรงเรียน ด้วยภาษาที่ถนัด กิจกรรมสองภาษาประกอบด้วย การเล่านิทาน, การสนทนา, การร้องเพลง, ท่องคำคล้องจอง และกิจกรรมฝึกพูดสองภาษา ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เนื้อหาหลักของโปรแกรมฯ คือการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ ตามความมุ่งหมายในการสื่อสาร และตามบริบททางสังคม และวัฒนธรรม

การพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา หมายถึง การสร้างแนวการจัดประสบการณ์ทางภาษาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากสภาพการใช้ภาษาของเด็กใน

บริบทสังคมสองภาษา คือภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ ในท้องถิ่นภาคเหนือ โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้สองภาษาแบบการเพิ่มการเรียนรู้ภาษา ในเด็กที่รู้สองภาษา (Additive Bilingual) การพัฒนาโปรแกรมฯ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นสร้างโปรแกรมฯและเครื่องมือการวิจัย 3. ขั้นทดลองโปรแกรมฯ 4. ขั้นการปรับปรุงโปรแกรมฯ คุณภาพของโปรแกรมฯ ประเมินจากความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็ก ในด้านการสื่อความหมายโดยการใช้คำศัพท์ การใช้รูปประโยค และการเลือกปรับใช้ภาษา ความชัดเจนในการออกเสียง และความคล่องในการพูด และความพึงพอใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ บันทึกการใช้โปรแกรมฯของครู ที่ดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น

การเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้สองภาษาจากทฤษฎีของ แลมเบิร์ต (Lambert,1977) ที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมฯ ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดสำคัญของโปรแกรมฯว่าการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือซึ่งไม่ได้ใช้สอนในโรงเรียนไปพร้อมๆกับการพัฒนาการใช้ภาษาไทยกลาง ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สอนในโรงเรียนเป็นการให้คุณค่ากับภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองของเด็กตามบริบทในการใช้ภาษาที่แท้จริงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการทางภาษาทั้งสองของเด็ก และการสอนภาษาให้แก่เด็กที่อยู่ในสถานะสองภาษาเป็นการเพิ่มการเรียนรู้ภาษาทั้งสองให้แก่เด็ก

การเรียนรู้สองภาษา หมายถึง การเรียนรู้การพูดถ่ายทอดความคิดออกมาทางวาจาให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจได้ตามความต้องการของตน ด้วย 1) ภาษาไทยกลาง ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อราชการ และเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในระบบการศึกษาของไทยปัจจุบัน 2) ภาษาไทยถิ่นเหนือ ซึ่งเป็นภาษาที่"คนเมือง" (คนไทถิ่นเหนือ) ส่วนใหญ่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันและเรียกภาษานี้ว่า"คำเมืองหรือกำเมือง"

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) หมายถึง แนวการสอนภาษาแบบองค์รวม ที่เน้นการสื่อความหมาย การตีความตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของการใช้ภาษา และมุมมองของผู้ใช้ภาษา แนวการสอนนี้เชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นในการสอนภาษาให้เด็กเป็นการได้ภาษาจากการใช้จริงมากกว่าการเรียนภาษาอย่างเป็นทางการ จึงต้องให้โอกาสเด็กที่จะใช้ภาษาพูดตามความต้องการของตน และบุคคลรอบตัวเด็กเป็นต้นแบบภาษาที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก โดยมุ่งสอนภาษาที่มีความหมายต่อเด็ก และเด็กสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเป็นถ้อยคำและข้อความด้วยภาษาพูดทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

เหนือของเด็กที่ได้เรียนโปรแกรมฯ วัดได้จากแบบสอบความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กวัยอนุบาล ในด้านการสื่อความหมายโดยการใช้คำศัพท์ การใช้รูปประโยคและการเลือกปรับใช้ภาษา, ความชัดเจนในการออกเสียงตามหลักการออกเสียงของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ และด้านความคล่องในการพูด ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับต่ำกว่าแรกเริ่ม (0) หมายถึง เจ็บยังไม่พูด หรือใช้ภาษาทำทางแทนการพูด

ระดับแรกเริ่ม (1) หมายถึง การพูดสื่อความหมายด้วยการใช้ศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของแต่ละภาษาตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมได้ไม่ครบทุกด้าน ใช้รูปประโยคประเภทต่าง ๆ แสดงความมุ่งหมายในการสื่อสารได้ไม่ครบทุกด้าน ใช้ภาษาคนละภาษากับผู้ร่วมสนทนา พูดคำศัพท์แต่ละภาษาไม่ถูกต้องตามหลักการออกเสียงในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือทั้งด้านคำศัพท์และสำเนียง และพูดประโยคได้ไม่ราบรื่น ตะกุกตะกัก หรือพูดคำซ้ำ พยางค์ซ้ำ หรือออกเสียงที่ไม่มีความหมายแทรกในการพูด ตลอดการสนทนา ในแต่ละสถานการณ์

ระดับปานกลาง (2) หมายถึง การพูดสื่อความหมายด้วยการใช้ศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของแต่ละภาษาตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมได้บ้างแต่ไม่ครบทุกด้าน ใช้รูปประโยคประเภทต่าง ๆ แสดงความมุ่งหมายในการสื่อสารได้บ้างแต่ไม่ครบทุกด้าน ใช้ภาษาตามผู้ร่วมสนทนาได้แต่ไม่ครบทุกสถานการณ์ บางครั้งพูดคำศัพท์ และประโยคแต่ละภาษาได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียงในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือทั้งด้านคำศัพท์และสำเนียงหรือเพียงด้านใดด้านหนึ่ง และพูดประโยคได้ไม่ราบรื่น ตะกุกตะกัก หรือพูดคำซ้ำ พยางค์ซ้ำ หรือออกเสียงที่ไม่มีความหมายแทรกในการพูดแต่น้อยกว่าประโยคที่พูดทั้งหมดตลอดการสนทนา

ระดับสูง (3) หมายถึง การพูดสื่อความหมายด้วยการใช้ศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของแต่ละภาษาตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมได้ครบทุกด้าน ใช้รูปประโยคประเภทต่าง ๆ แสดงความมุ่งหมายในการสื่อสารได้ครบทุกด้าน ใช้ภาษาตามผู้ร่วมสนทนาได้ในทุกสถานการณ์ พูดคำศัพท์และประโยคแต่ละภาษาได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียงในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือทั้งด้านคำศัพท์และสำเนียง และพูดประโยคได้ต่อเนื่องราบรื่น ไม่ตะกุกตะกัก หรือไม่มีการพูดคำซ้ำ พยางค์ซ้ำ หรือออกเสียงที่ไม่มีความหมายแทรกในการพูด ตลอดการสนทนา ในทุกสถานการณ์

การสื่อความหมาย หมายถึง การถ่ายทอดความคิดและแสดงออกทางวาจาเพื่อสื่อสารกับผู้ฟังโดย 1)การเลือกหรือปรับใช้ภาษา ที่สื่อความหมายได้ตรงตามภาษาของผู้ร่วมสนทนาในแต่ละสถานการณ์ 2)การใช้คำศัพท์ ที่แสดงถึงการใช้ภาษาตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านโอกาสและสถานการณ์ และด้านลีลาการใช้ภาษาที่เป็นทางการหรือ

ไม่เป็นทางการ ในการพูดแต่ละสถานการณ์ ประเภทของคำศัพท์ที่ใช้ และศัพท์แต่ละภาษาที่พูดทั้งหมด 3) การใช้รูปประโยคที่แสดงความมุ่งหมายในการสื่อสารด้านการเข้าสังคม ด้านการแลกเปลี่ยน ข้อมูล ด้านการทำสิ่งที่มุ่งหวังให้สำเร็จ และด้านการแสดงความรู้สึก ในการพูดแต่ละสถานการณ์ รูปแบบประโยค และประเภทของรูปประโยคที่ใช้

ความชัดเจน หมายถึง การออกเสียงถูกต้องตามหลักการออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ

ความคล่อง หมายถึง ความราบรื่นและต่อเนื่องในการพูดถ่ายทอดความคิดโดยไม่มีการพูดซ้ำ คำเติม ซ้ำพยางค์ พูดลากเสียง หรือไม่มีเสียงแสดงความติดขัดแทรกกระหว่างการพูดตั้งแต่ต้นจนจบใจความ

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กอายุ 3-5 ปี ในภาคเหนือซึ่งอยู่ในบริบทสังคมภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ และเริ่มเข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ของโรงเรียนบ้านแม่ตะมาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาตำราเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพชุมชน โรงเรียนและเด็ก แล้วประมวลความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาโปรแกรมฯ กำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการสอน สื่อการสอน และการประเมินผลของโปรแกรมฯ

1.2 ศึกษาหลักการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การวิเคราะห์ และประเมินโปรแกรมฯ จากตำราเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ตำราหลักภาษา และพจนานุกรมภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือ ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินพัฒนาการทางภาษา และตำราเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.3 สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบความคิดในการสร้างโปรแกรมฯ และเครื่องมือการวิจัย

2. ขั้นสร้างโปรแกรมฯ และเครื่องมือการวิจัย

2.1 สร้างโปรแกรมฯ

2.1.1 สร้างกรอบความคิดในการสร้างโปรแกรมฯ

2.1.2 ร่างโปรแกรมฯ การเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา ประกอบด้วย คู่มือการใช้โปรแกรมฯ, สื่อประกอบการใช้โปรแกรมฯ, คู่มือการจัดกิจกรรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา, แผนการจัดกิจกรรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา และคู่มือการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลโปรแกรมฯ

2.1.3 นำโปรแกรมฯ ฉบับร่างที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ครั้งที่ 1

2.1.4 นำโปรแกรมฯ ไปทดลองนำร่องใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุ 3-5 ปี จำนวน 8 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลกลับมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ครั้งที่ 2

2.2 สร้างเครื่องมือการวิจัย

2.2.1 สร้างกรอบความคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2.2.2 สร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือสำหรับเด็กวัยอนุบาล, แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ และแบบบันทึกการใช้โปรแกรมฯ ของครูที่ดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

2.2.3 นำเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย ครั้งที่ 1

2.2.4 นำแบบสอบถามความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือสำหรับเด็กวัยอนุบาล ไปทดลองนำร่องใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุ 3-5 ปี จำนวน 8 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นในการใช้เกณฑ์วิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย (Inter-rater reliability) แล้วนำข้อมูลกลับมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย ครั้งที่ 2

3. ขั้นตอนทดลองใช้โปรแกรมฯ

3.1 กำหนดประชากร เป็นเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีอายุ 3-5 ปี ในภาคเรียนที่ 1 ของโรงเรียนบ้านแม่ตะมาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพูดภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาที่หนึ่ง และพูดภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง

3.2 ดำเนินการทดลอง

3.2.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความ

สามารถทางการพูดของเด็กก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กวัยอนุบาล

3.2.2 ทดลองใช้โปรแกรมฯที่ปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 2 แล้วกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ของโรงเรียนบ้านแม่ตะมาน จำนวน 11 คน เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน

3.2.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางการพูดของเด็กหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ด้วยแบบสอบถามความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ และผู้วิจัยในฐานะครูใช้แบบบันทึกการใช้โปรแกรมฯ ของผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เพื่อติดตามผลการใช้โปรแกรมฯ

3.3 วิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางการพูดของเด็กก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ แล้วประเมินความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กวัยอนุบาล จากค่าร้อยละ และค่าความถี่สูงสุดของระดับความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นเหนือด้านการสื่อความหมาย ความชัดเจนในการออกเสียง และความคล่องในการพูด ตามเกณฑ์วิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยวิเคราะห์เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ของผู้ปกครองเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale)

4. ขึ้นปรับปรุงโปรแกรมฯ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไข เป็นโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษา เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กวัยอนุบาล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กในภูมิภาคอื่นๆ ที่ใช้ภาษาถิ่นที่บ้านและภาษาไทยกลางที่โรงเรียนได้

2. หน่วยงานที่ต้องการจะอนุรักษ์วัฒนธรรมทางภาษา ท้องถิ่นสามารถนำไปใช้เป็นส่วนพื้นฐานของการพัฒนาเด็กและพัฒนาท้องถิ่นได้

3. โปรแกรมการเพิ่มการเรียนรู้สองภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือของเด็กวัยอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะช่วยให้ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและการมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาของเด็กในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวนโยบายการพัฒนาการศึกษาและสังคมระดับประเทศ